

בש"פ 5396/23 - פלוני, פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון
בש"פ 5396/23

לפני: כבוד השופט ח' כבוב

העוררים: 1. פלוני
2. פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בנצרת בתיק
מ"ת 36200-05-23 שניתנה ביום 18.6.2023 על ידי
כבוד השופטת ע' גולומב

תאריך הישיבה: ב' באב התשפ"ג (20.7.2023)

בשם העוררים: עו"ד זוהר ארבל
בשם המשיבה: עו"ד גל הרניק-בלום

החלטה

ערר לפי סעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), על החלטת בית המשפט המחוזי בנצרת (כבוד השופטת ע' גולומב), במ"ת 36200-05-23 מיום 18.06.2023. בגדרה הורה בית המשפט על מעצרים של העוררים עד תום ההליכים המשפטיים בעניינם.

העובדות הדרושות לעניין

1. נגד העוררים, שהינם אחים, הוגש כתב אישום חמור המייחס להם עבירות של מעשה סדום לפי סעיף 347(ב), בנסיונות סעיפים 345(ב) ו-345(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק), בצירוף לסעיף 29 לחוק; סחיטה באיומים לפי סעיף 428 רישא לחוק בצירוף סעיף 29 לחוק; תקיפה בנסיונות מחמירות לפי סעיפים 380

עמוד 1

382-א) לחוק בצירוף סעיף 29 לחוק; גניבה לפי סעיפים 383(א)1) ו-384 לחוק, בצירוף סעיף 29 לחוק; ופגיעה בפרטיות לפי סעיף 2)2 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981.

לפי עובדות כתב האישום העוררים הם בעלים של עסק לשיווק סחורות בצפון הארץ, במסגרתו העסיקו כשכיר את המתלונן, תושב אזור יהודה ושומרון. לאחר שהתעורר בלב העוררים חשד כי המתלונן ניסה למכור סחורה ללא ידיעתם, גמלו הם בליבם לפגוע בו. משכך, הגיעו העוררים יחדיו, באישון לילה, לבית העסק שם לן באותה העת המתלונן. או אז, לפי הנטען, הכו העוררים את המתלונן בחלקי גוף שונים ועורר 1, הצמיד סכין לגופו. בנוסף, העוררים איימו על המתלונן כי יהרגו אותו וכן התקשרו לאחיו של המתלונן, וציינו באוזניו כי יפגעו במתלונן וכי יחזירו אותו "בחתיכות", אלא אם האח יעביר לידיהם סכום של 40,000 ש"ח. זאת ועוד, העוררים הורו למתלונן לפשוט את בגדיו, תוך שעורר 1 צילם אותו עירום ואיים עליו להישאר במקום, שמא יפרסם את הסרטונים ברשתות החברתיות. או אז, העוררים גנבו מהמתלונן את טלפון סלולארי; סכום כסף שהיה ברשותו; את תעודת הזהות שלו ואת בגדיו - וכך נותר המתלונן בבית העסק, במערומיו, פצוע ומדמם. אך בכך לא סגי.

כמה שעות מאוחר יותר, סמוך לשעה 10:30, שבו העוררים לבית העסק והמשיכו במעלליהם. לפי הנטען בכתב האישום, עורר 1 בעט במתלונן, הצמיד סכין לצווארו ואיים עליו כי יהרוג אותו באם יספר על שנעשה לו. בהמשך, העוררים חייגו בשנית לאח, ושבנו ואיימו עליו כי יהרגו את המתלונן אם לא ישולם סכום הכסף הנדרש. לפי המתואר בכתב האישום העוררים התקשרו גם לאשתו של המתלונן, ודרשו ממנה למכור את תכשיטיה על מנת להשיג את הכסף - שאם לא כן - יהרגו את המתלונן. בהמשך לכך, עורר 1 הכה את המתלונן באמצעות קופסה עם תחתית מתכתית; וכן הצמיד סכין לצווארו של המתלונן תוך שפוקד עליו לחייג לצד ג' בקשר לסחורה שהוזמנה. בשלב זה, עורר 1 דרש מהמתלונן לשכב על המיטה כשהוא ערום, ולאחר שעורר 2 הביא לו מקל מטאטא בהתאם לבקשתו - החדיר עורר 1 את המקל פעמיים לפי הטבעת של המתלונן. כל זאת, תוך שעורר 2 מצלם את המעשים, ותוך שהעוררים מכריחים את המתלונן לומר למצלמה שהוא "הומו ומזדיין עם גברים". לאחר שהעוררים איימו על המתלונן שיפרסמו את הסרטון באם "יזוז מהמקום", וכי אם הכסף לא ישולם - יהרגו אותו, עזבו השניים את המקום.

2. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הוגשה בקשה לעצור את העוררים עד לתום ההליכים המשפטיים נגדם, ובדיון שנערך ביום 22.05.2023 הודה בא-כוחם בקיומן של ראיות לכאורה וכן בקיומה של עילת מעצר. עוד בדיון זה, בית המשפט הורה על הגשת תסקירי מעצר טרם החלטה בבקשה.

3. בעניינם של העוררים הוגשו תסקירי מעצר ביום 01.06.2023. שירות המבחן התרשם כי עורר 1 הינו אדם בעל קווים נרקיסיסטיים ומניפולטיביים, ובעל קושי בגילוי אמפתיה למתלונן. בהינתן פער משמעותי בין תפקודו של עורר 1 בדרך כלל והיעדרו של עבר פלילי, ובין אופי ונסיבות מעצרו - סבר שירות המבחן כי יש קושי להעריך את רמת מסוכנותו, כמו גם את טיבה של חלופת מעצר. משכך לא בא שירות המבחן בהמלצה לשחרור לחלופת מעצר. גם ביחס לעורר 2, נמצא קושי בהערכת הסיכון הנשקף ממנו - נוכח נסיבותיו האישיות הכוללות שירות קבע של כחמש שנים במסגרת ולאור מרכיבי אישיותו וקיום מערך משפחתי תומך. כשמן העבר השני ניצבים המעשים המיוחסים לו. בתסקיר צוין כי עורר 2 מתקשה לגשר על הפער האמור ואף בעניינו לא בא שירות המבחן בהמלצה לשחרור לחלופת מעצר - אף שהתרשם לחיוב ממערך הפיקוח שהוצע.

4. לאחר קבלת התסקירים נערך, ביום 15.06.2023, דיון נוסף בבקשה להארכת מעצר עד תום ההליכים. במסגרתו, טען בא-כוח העוררים כי אין לראות בתסקירי המעצר משום תסקירים שליליים, וכי חלופות המעצר שהוצעו ראויות. מן העבר השני, טענה המשיבה כי נשקפת מהעוררים מסוכנות גבוהה, וכי התסקירים שהוגשו בעניינם שליליים ואין מקום לסטות מהעמדה המובעת בהם.

5. בהחלטתו מיום 18.06.2023 נעתר בית משפט קמא לבקשת המשיבה והורה על מעצרו של העוררים

מאחורי סורג ובריח עד תום ההליכים המשפטיים בעניינם. זאת, נוכח קיומן של ראיות לכאורה וקיומה של עילת מעצר, ומשמצא כי לא ניתן להשיג את תכלית המעצר באמצעות קביעת חלופה שתאיין או תפחית במידה מספקת את המסוכנות הנשקפת מהם.

בהחלטה הוטעם, כי חרף עברם "הנקי" של העוררים, יש כבר בשלב מקדמי זה די בנטען ביחס למעשיהם כדי ללמד שעוצמת המסוכנות הנשקפת מהם היא ברף הגבוה. זאת בפרט, משאין מדובר באירוע נקודתי אלא "במסכת של מעשים אלימים, פוגעניים ומשפילים, שבוצעו על-פני ציר זמן, תוך קיום רצף, המשכיות ואף הסלמה". עוד הוסף, כי בנוגע לעבירות סחיטה באיומים נפסק לא אחת, כי גלום בהן חשש אינהרנטי לשיבוב הליכי משפט בדרך של הטלת מורא ופחד על המתלוננים, וכי הן אינן מתאימות לחלופת מעצר. זאת ועוד הודגש כי אף שהמפקחים שהוצעו נחקרו לפניו, ולמרות שהתרשמותו הכללית של בית המשפט מהם הייתה חיובית בעיקרה, נותר ספק ממשי אם יהיה בידם להוות גורמי סמכות מספקים, בשים לב לאכזריות ולאלימות נטולת הרסן המיוחסת לעוררים. בתוך כך הודגש, כי לא יכול להיות חולק כי התסקירים אינם חיוביים.

6. על החלטה זו נסוב הערר שלפניי.

7. בערר נטען כי שגה בית המשפט המחוזי משלא הסתפק בחלופת מעצר לאור התרשמותו החיובית מהמפקחים שהוצעו, ומשלא נדרשים טעמים מיוחד כדי לסטות מהמלצת שירות המבחן. בתוך כך, מפנים העוררים לבש"פ 1246/13 מדינת ישראל נ' ברקאט (15.02.2013) (להלן: עניין ברקאט), ממנו עולה כי יש להבחין בין מקרים שבהם תסקיר שירות המבחן הינו שלילי ונחרץ, או אז יש מקום להנמקה כבדת משקל באשר להחלטה לסטות ממנו, לבין מקרים שבהם מביע שירות המבחן הסתייגות משחרור לחלופת מעצר או נמנע מלהמליץ על שחרור (שם, בפסקה 13). זאת ועוד, העוררים מלינים על קשיים אינהרנטיים שמצויים בתסקירי שירות המבחן, תוך התעלמות מחזקת החפות העומדת לנאשמים. כן נטען, כי אין לקבל את העמדה לפיה היעדר יכולת ליצור קשר עם המתלונן תשמש לחובת העוררים, כעולה מהתסקירים.

8. בדיון שנערך לפניי היום, 20.07.2023, שב בא-כוח העוררים על עיקר טענותיו בכתב. מנגד, נטען על-ידי ב"כ המשיבה כי החלטת בית משפט קמא בדין ובעובדות יסודה, וכי אין בנמצא חלופת מעצר שביכולתה לאיין את המסוכנות הנשקפת מהעוררים, שהתנהלותם בלתי צפויה. כן נטען בכל הנוגע לחשש מפני שיבוש הליכים, על יסוד האמור בהחלטת בית משפט קמא.

דיון והכרעה

9. לאחר שעיינתי בערר על נספחיו ונתתי דעתי לטענות הצדדים ובאי-כוחם, באתי לכלל מסקנה כי דינו להידחות.

10. כידוע, החלטה על מעצרו של נאשם עד תום ההליכים המתנהלים נגדו תלויה, בקיומם של מספר תנאים מצטברים, כמפורט בסעיף 21 לחוק המעצרים: ראשית, על בית המשפט לבחון קיומן של ראיות לכאורה להוכחת אשמתו של הנאשם; שנית, על בית המשפט לבדוק האם, בנסיבות העניין, קמה עילת מעצר; ושלישית, ככל שהתשובה לשתי השאלות הראשונות היא חיובית – על בית המשפט לבחון האם לא ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך של חלופה שפגיעתה בחירות הנאשם פחותה (ראו, מיני רבים: בש"פ 2849/23 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (17.04.2022)).

11. זאת ועוד, כפי שנפסק לא אחת, "תסקיר שירות המבחן הוא כלי עזר מקצועי המשמש את השופט ומסייע לו, אולם אין הוא כובל את שיקול דעתו" (ראו, מיני רבים: בש"פ 5611/22 עזאיזה נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (30.08.2022)). בנוסף, נכונה היא ההבחנה שביצעו העוררים, ואכן – זה מכבר נקבע כי:

"ראוי להבחין בין מקרים שבהם תסקיר שירות המבחן הינו שלילי ונחרץ, שאז יש מקום להנמקה כבדת משקל להחלטת בית המשפט לסטות מהתסקיר, לבין מקרים שבהם שירות המבחן מביע הסתייגות מסוימת משחרור לחלופת מעצר או נמנע מלהמליץ על שחרורו (להבדיל מעמדה נחרצת כנגד השחרור), שבהם יש לבית המשפט שיקול דעת רחב" (עניין ברקאט, פסקה 13; ההדגשה הוספה).

12. בדיון שהתקיים לפניי ניסה בא-כוח העוררים לשכנע כי על כף המאזניים שיקולים לכאן ולכאן, וכי מדובר במקרה קשה מבחינה ראייתי בשלב זה, טרם נשמע דבר המתלונן. ייתכן ויש ממש בטענותיו. איני קובע ממצאים בנדון וממילא אין ביכולתי לעשות כן במסגרת בקשה זו. כך או אחרת, בסופו של יום, לא שוכנעתי כי הונחה תשתית להתערבות בהחלטת בית משפט קמא, לבטח בשים לב למתחם ההתערבות של ערכאת הערעור בהחלטות כגון דא (ראו למשל: בש"פ 1560/18 מדינת ישראל נ' בן ציון, פסקה 12 (22.02.2018)). חרף טענות בא-כוח העוררים בכל הנוגע לראיות בתיק - ישנן, כאמור, ראיות לכאורה ביחס לנטען בכתב האישום, המגולל מסכת של התעללות מתמשכת שקשה להעלות על הדעת. יובהר, כי לדידי, אי הצפיות והפער בין אורח החיים הנורמטיבי לכאורה של העוררים ובין המיוחס להם - עומדים להם לרועץ. דומה כי גם שירות המבחן סבר כך, ומשכך לא בא בהמלצה ביחס לעוררים.

13. הערר נדחה אפוא בזאת.

ניתנה היום, ו' באב התשפ"ג (24.7.2023).

שׁוֹפֵט